

ΠΑΛΑΙΑ ΕΘΙΜΑ

ΟΙ ΑΝΑΣΤΕΝΑΡΙΟΙ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Σπεύσατε νὰ τὰ ἰδῆτε, μὰς εἶπαν. Εἶναι ἐθιμον, ποὺ ἐξαφανίζεται. Ἄλλοτε χωρία δλόκληρα τὸ ἐτιμοῦσαν. Τώρα μόνον γράται τινες διετήρησαν τὴν πατρογονικὴν τελετὴν.

Ἀνεχωρήσαμεν ἐπ' αὐτοκινήτου ἀμμι-δάλλοντες πολὺ. Διηλύσαμεν ἐλεεινοὺς δρόμους 80 χιλιομέτρων πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς τουρκικῆς μεθορίου. Περιοχὴ λόφων, ὄρη τῆς Στράντζας καλουμένων, καὶ ὠρεῖα δάση δρυῶν. Εἶναι ἡ Θράκη παλαιὰ χώρα θρύλων καὶ μυστηρίων... Τὸ χωρίον Μπελγκάρι, πρὸς τὸ ὅποιον βαίνομεν, εἶναι ἐντελὺς πτωχόν. Ἐν αὐτῇ τῇ περιοχῇ, χωρὶς δρόμους, οἱ κάτοικοι ἔχουν ὡς μόνους πόρους ἀδύνατα χωράφια κριθαριῦ καὶ τὸ ἐμπόριον τοῦ ξυλοκαρβουνίου, τὸ ὅποιον, κατὰ ξένα, ἡγκυροβολημένα εἰς τοὺς ὅρους τῆς ἀκτῆς μεταφέρουν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἀντιλαμβάνεται τις ὅτι εἰς αὐτὸ τὸ ἀπομεμονωμένον μέρος, μακρὰν τοῦ πολιτισμοῦ αἱ παλαιαὶ πίστεις παρέμειναν.

Κάθε χρόνον εἰς τὰς ἐορτὰς τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ τῆς ἁγίας Ἑλένης, τὰς 21 καὶ 22 Μαΐου κατὰ τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον, τὰς 2 καὶ 3 Ἰουνίου κατὰ τὸ νέον, ἐξελέσσεται ἡ ἀκόλουθος θρησκευτικὴ τελετὴ: Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, μετὰ τοὺς λαϊκοὺς χοροὺς ποὺ ἐπακολουθοῦν, καὶ οἵτινες διαρκοῦν δλόκληρον τὴν ἡμέραν, ἀποβραδυάσῃ ἀνάβεται μεγάλη φωτιά εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ χωρίου καὶ μερικοὶ ἐκ τῶν πιστῶν, ἐν ἐκστάσει, φέροντες τὰς ἁγίας εἰκόνας, χορεύουν μὲ γυμνὰ πόδια ἐπὶ τῆς πυρᾶς.

Οἱ ἀναστενάριοι, ὅπως καλοῦνται, ἀποτελοῦν μικρὸν ὄμιλον μεμνημένων. Ἐχουν τὸ παρεκκλησίαιον των, ὅπου εἶναι κατατεθειμέναι αἱ εἰκόνας, καὶ τὸ ἀγροτικόν τύμπανον μὲ τὴν ποιμενικὴν φλογέραν ποὺ κανονίζουν τὸν χορὸν τῆς φωτιᾶς. Ἐχουν ἀρχηγόν, τὴν γρηᾶ «μπάμπου Νούνα» ἀγνώστου ἡλικίας, ἡ ὁποία ἀπὸ τότε ποὺ ἦτο μικρὸ κορίτσι ἕως τὰ τελευταία χρόνια ἐξετέλεσε τὸν τελετουργικὸν χορὸν. Ἀλλὰ οἱ καιροὶ ἡλλαξαν. Τὸν περασμένο χρόνο καὶ τὸν πρόπερασμένο οἱ ἀναστενάριοι δὲν ἐχόρευσαν.

Ἐξετάζομεν τὴν μπάμπου Νούνα. Ἡ γρηᾶ θρηνοῦει. «Δὲν ὑπάρχουν παρὰ με-

ρικὰς γυναῖκες τώρα. Καὶ ποῖος ξεύρει ἂν θὰ χορεύσουν. Θὰ χορεύσουν ἂν ὁ Θεὸς τὸ θέλῃ. Ἡ πίστις χάνεται, βλέπεις. Δὲν εἶναι ὅπως ἄλλοτε. Δὲν ἀπεμείναμεν παρὰ αἱ γρηῆς. Αἱ νέαι δὲν θέλουν νὰ χορεύσουν. Ἐνὶ ἀνδρᾶς ἀπηγόρευσε εἰς τὴν γυναῖκα του νὰ χορεύῃ ἰσχυρίζετο ὅτι αὐτὸ τὴν ἐμποδίζει νὰ κάμνῃ παιδιά... Ἄ! ποῦ εἶναι οἱ καιροί, ποὺ ἡ ἐορτὴ βαστοῦσε δλόκληρη ἐβδομάδα. Τότε ὑπάρχον πολλοὶ ἀναστενάριοι.»

— Πῆς μπάμπου Νούνα, ὅταν χορεύετε στὴν φωτιά δὲν αἰσθάνεσθε τίποτε;

— Φυσικὰ δὲν αἰσθάνομεθα τίποτε. Ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος καὶ ἡ ἁγία Ἑλένη δὲν θὰ ἀφήσουν νὰ καοῦμε! Περιπατοῦν μπροστὰ μας καὶ ρίχνουν νερὸ στὰ κάρβουνα καὶ δὲν αἰσθάνομεθα τίποτε...

Ὁ ἥλιος ἦτο ὑψηλὰ στὸν οὐρανόν, ὅταν ἡ μπάμπου Νούνα, συνοδευομένη ἀπὸ τοὺς συντρόφους τῆς, εἰσῆλθε εἰς τὸ παρεκκλησίαιον. Ἀπέναντι τῶν εἰκόνων οἱ ἀναστενάριοι σταυροκοποῦνται καὶ γονατίζουν ἐπανεληλυμένως.

Ἡ γρηᾶ κατῆλθε τώρα: Ὁ σωρὸς τῶν ξύλων ποὺ καίει στὴν πλατεῖα ἀναδίδει μεγάλη φλόγα. Ἐνὰς γέρος πλησιάζει. Μ' ἓνα κλαδί ἀπλώνει τὴν ἀνθρακιάν. Ἀμέσως ἡ ὄρεα μελωδία τῶν ἀναστεναρίων ἀκούεται καὶ μὲ ταχέα βήματα ἡ μικρὰ πομπὴ εἰσέρχεται εἰς τὸν κύκλον τῶν χωρικῶν. Τρεῖς φορές κάμνει τὸν κύκλον τῆς φωτιᾶς.

Μία γρηᾶ ἀποχωρίζεται. Μαυροφοροῦσα, μὲ τὸ μαῦρον τσεμπέρι, τῶν ὑπάνδρων γυναικῶν, χωρὶς ὑπόδησιν, κάμνει τὸν σταυρὸν τῆς πρὸ τῶν εἰκόνων, τὰς φιλεῖ διαδοχικῶς, λαμβάνει μίαν τὴν φέρει ἐμπρὸς εἰς τὸ πρόσωπόν της, ὡς διὰ νὰ τὴν θαυμάσῃ, τὰ μάτια καθηλωμένα, τὸ σκληρὸν πρόσωπόν της λαμβάνει αὐστηρὰν ἐκφρασιν ἀρχίζει μὲ μικρὰ βήματα κανονικὰ βιαστικά, μὲ τὸν ρυθμὸν τῆς μουσικῆς νὰ κάμνῃ τὸν γύρον τῆς φωτιᾶς. Τὸν κάμνει μίαν φοράν, τὸν κάμνει δύο φορές εἰς τὸν τρίτον εἰσέρχεται εἰς τὴν φωτιάν καὶ ποδοπατεῖ αὐτήν. Φρικίαις καταλαμβάνει τὸ πλῆθος. Ἡ γυναῖκα ἐγκατέλειψε τὴν ἀνθρακίαν ἐπανερχεται, ἐξέρχεται πάλιν καὶ ἐκ νέου ἐπιστρέφει. Κατόπιν, ἓνας ἀνδρᾶς ὁρμᾷ πρὸς τὴν φω-

τιάν και δύο φορές, επί πολύ, ἀνακινεῖ τὰ κάρβουνα μὲ τὰ γυμνά του πόδια.

Ἐτελείωσεν. Ἡ ἔκστασις παρήλθεν. Ὁ σεβασμὸς ἐδείχθη διὰ τὸν ἄγιον Κωνσταντῖνον. Αὐτοῖς θὰ εἶναι ἡ σειρά τῆς ἀγίας Ἐλένης. Οἱ χωρικοὶ πιάνονται ἀπὸ τὰ χέρια των καὶ ἀρχίζουν γύρω ἀπὸ τὴ φωτιὰ ἓνα δαιμονισμένον χορόν.

Ἐν τῷ μεταξὺ, καθ' ὃν χρόνον ἡ ὑψηλὴ φλόγα ρίπτει φῶς καὶ σπίθες εἰς τὴν πλατεῖα καὶ ἡ λαϊκὴ γὰρ, πού ἦτο συγκρατημένη ἕως τότε, ἐκσπᾷ θορυβωδῶς, οἱ ἀναστενάριοι ἀπεχώρησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν των. Ἡμεῖς, ὡς μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν φυσικοῦ καὶ καθημερινοῦ καθήκοντος, συγκεντρῶνται εἰς ἀδελφικὸν δειπνον. Ἐπάνω εἰς τὸ πατημένον χῶμα, ἀπλὸ χαλὶ ἐρρίφθηκε σ' αὐτὸ ἑπάνω ἓνα χονδρὸν τραπεζομάνδολο. Τὰ φαγητὰ στρώνονται: ψωμιὰ στρογγυλά καὶ δοχεῖα μὲ γιουρτζι. Οἱ ἀναστενάριοι εἶναι σοβαροὶ ἀλλ' εὐτυχεῖς. Ἀδιακρίτως κυττάζομεν τὰ πόδια τῆς γυναίκας, μικρὰ λεπτὰ πόδια μὲ ἀπαλὸ δέρμα, πόδια πού δὲν φαίνονται συνειθισμένα νὰ περιπατοῦν γυμνά.... Δὲν διακρίνεται κανένα ἑγκαυμα....

Πόθεν προέρχεται ἡ λατρεία; Ἐκεῖνο πού εἶναι βέβαιον, εἶναι ὅτι ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων, τελεῖται ἐν τῇ περιοχῇ.

Ἡ γῆ αὐτὴ εἶναι πλουσία εἰς θρησκευτικὸν παρελθόν. Μέσα εἰς τὰ πυκνὰ δάση, ἐν μέσῳ τῆς μουσικῆς φύσεως, ἀγαπᾷ κανεὶς νὰ σκέπτεται ὅτι θεῖα μυστήρια ἐξετυλίχθησαν. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ μέρη, ἡ λατρεία τοῦ Διονύσου διεδόθη εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα. Ἡ χώρα αὐτὴ ἐγνώρισεν ὅλας τὰς θρησκευτικὰς ἀνησυχίας. Διάσημοι αἵρέσεις ἐγεννήθησαν καὶ ἀνεπτύχθησαν.

Τὸ δόγμα τῶν ἀναστεναρίων συνεχίζει πίστιν παναρχαίαν: πίστιν εἰς τὰ ἀποτελέσματα τῆς θρησκευτικῆς ἐκστάσεως, καθ' ἣν ἡ ψυχὴ ἐλευθεροῦται καὶ καθαρίζεται, ἐξαγοράζει τὰ διαπραχθέντα ἁμαρτήματα, τοῦ ἰδίου καὶ τῶν ἄλλων. Καὶ ἡ ἔκστασις αὕτη ἐτοιμαζομένη μὲ προσευχὰς καὶ δοκιμασίας ἐπὶ ἔτη, φθάνει ἡμέραν τινα εἰς παροξυσμόν. Ὁ μύσσης ἐφθασεν εἰς μίαν τῶν μεγάλων θείων στιγμῶν, ὅπου ταυτίζεται μὲ τὸν ἄγιον. Τότε εἶναι ἡ ὑψίστη βαθμὶς. Τὸ πῦρ τοῦ φαίνεται ὡς ἀνάγκη ἀπαραίτητος.

Ῥθεῖται πρὸς αὐτὸ ἀπὸ δύναμιν ἐσωτερικὴν καὶ μυστικὴν. Χωρὶς τὴν δοκιμασίαν τῆς φωτιᾶς δὲν θὰ ἐπετυγχάνετο οὔτε ἡ ἐλάφρυνσις τῶν στενοχωριῶν, οὔτε ἡ ἐξαγορὰ τῆς ἁμαρτίας οὔτε ἡ εὐλογία τοῦ χωρίου.

Ἐπάρχει ὅλη διὰ μελέτας.

Ὅταν κυττάζομεν αὐτὰς τὰς ἀπλὰς γυναῖκας πού δὲν ξεχωρίζουν ἀπὸ τὰς ἄλλας χωρικὰς γυναῖκας, τὰς γυναῖκας αὐτὰς μὲ τὸ σοβαρὸν παράστημα, μὲ τὸ στερεὸν σῶμα ἀγροτριῶν, ὅταν βλέπομεν τὴν εὐκολίαν, τὴν φυσικότητα μὲ τὴν ὁποῖαν εἰσέρχονται εἰς τὸν ἐνθουσιασμόν καὶ κατόπιν ἐξέρχονται ἐκ τῆς ἐκστάσεως, δυσκόλως δυνάμεθα νὰ εὐρωμεν ἐξήγησιν αὐτῆς τῆς «ἐπεικειᾶς» τοῦ πυρός πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα! "Ὅτι εἶναι βέβαιον εἶναι ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι εἶναι εὐκρινεῖς ἀπολύτως καὶ κανένα κόλπο δὲν λαμβάνει χώραν. Εἶναι ἡ πίστις ἡ εὐκρινὴς πίστις, ἡ ἀπλοῦς πίστις, ἡ πίστις πού μετακινεῖ ὅρη, πού τοὺς ὠθεῖ πρὸς τὰς ἐπικινδύνους αὐτὰς ἐπιχειρήσεις.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ ἐνδιαφέρον, δι' αὐτὰ τὰ περίεργα ἔθιμα, εἶναι τοσοῦτον μεγαλειότερον, καθόσον τείνουν νὰ ἐξαφανισθοῦν. Εἶναι κρῖμα ὅπως θὰ ἔλεγε κάποιος γνωστὸς γάλλος συγγραφεὺς θὰ εἴμεθα χάρις εἰς αὐτὰς τὰς παλαιὰς παραδόσεις ἐν ἐπαφῇ μὲ «τὰς ἀγωνίας καὶ ἐλπίδας τοῦ μεσαιῶνος». Σπανία συγκινήσεις, τῆς ὁποίας εἰς αὐτοὺς τοὺς τυποποιημένους, ὁλονὲν περισσότερον, χρόνους, θὰ αἰσθανώμεθα ὅλην τὴν ἀξίαν.

Μετάφρασις τοῦ κ. Σπύρου Μ. Σταμπούλη

ΘΑΝΑΤΟΙ

Ἀπεβίωσαν εἰς Νέαν Μηχανιώναν ὁ ἐξ Ἀθηνῶν καταγόμενος Ἀριστείδης Γιαννάκης Βαχάρη καὶ εἰς ἡλικίαν 96 ἐτῶν ἡ Μορφιά Παπουγεώργη.

Ἐπίσης εἰς Θεσσαλονίκην ἀπεβίωσαν ὁ ἐξ Ἀθηνῶν καταγόμενος Κωνσταντῖνος Ζαφειρίου Γιαννακοπούλου, εἰς ἡλικίαν 34 ἐτῶν.

ΚΑΠΕΛΛΑ «ΑΡΜΕΝ»

ΤΣΙΜΙΣΚΗ 57—ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Καθ' ἑκάστην ἐβδομάδα νέα παραλαβαὶ βιεννέζικων μοντέλων καὶ κροκὶ ὡς καὶ ἀθηναϊκῶν

(2) Ἀπὸ γυναικῶν τῆς Πύλης
ἔφωτον 27.1.1940 (κιν.) σ. 48. ὡς ἔφωτον
εἰς τὴν ἐφημερίδα 30.1.1940

ΟΙ ΑΝΑΣΤΕΝΑΡΙΟΙ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Σπεύσατε νά τᾶ ἰδῆτε, μάς εἶπαν. Εἶναι ἔθιμον, πού ἐξαφανίζεται. Ἄλλοτε χωρία ὀλόκληρα τὸ ἐπιποῦσαν. Τώρα μόνον γραῖαι τινες διατήρησαν τήν πατρογενικήν τελετήν.

Ἀνεχωρήσαμεν ἐπ' αὐτοκινήτου ἀμφοτέρωθεν πολὺ. Διηνύσαμεν ἐλαεινούς δρόμους 80 χιλιομέτρων πρὸς τὴν διευθυντὴν τῆς τουρκικῆς μεθορίου. Περιοχὴ λόφων, ὄρη τῆς Στράντζας καλουμένων, καὶ ὠραία δάση δρυῶν. Εἶναι ἡ Θράκη παλαιὰ χώρα θρύλων καὶ μυστηρίων... Τὸ χωρίον Μπελγικάρι, πρὸς τὸ ὁποῖον βρίσκονταν, εἶναι ἐντελὲς πτωχόν. Ἐν αὐτῇ τῇ περιοχῇ, χωρὶς δρόμους, οἱ κάτοικοι ἔχουν ὡς μόνους πόρους ἄδυνατα χωράφια κριθαριῶν καὶ τὸ ἐμπόριον τοῦ ξυλοκαρβουνίου, τὸ ὁποῖον, καίγια ξένα, ἡ γυναικοβολημένα εἰς τοὺς δρόμους τῆς ἀκτῆς μεταφέρουν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἀντιλαμβάνεται τις ὅτι εἰς αὐτὸ τὸ ἀπομεμονωμένον μέρος, μακρὰν τοῦ πολιτισμοῦ αἱ παλαιαὶ πίστεις παρέμειναν.

Κάθε χρόνον εἰς τὰς ἐορτάς τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ τῆς ἁγίας Ἑλένης, τὰς 21 καὶ 22 Μαΐου κατὰ τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον, τὰς 2 καὶ 3 Ἰουνίου κατὰ τὸ νέον, ἐξετέλεσται ἡ ἀκόλουθος θρησκευτικὴ τελετὴ: Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, μετὰ τοὺς λαϊκοὺς χοροὺς πού ἐπακολουθοῦν, καὶ οἱ τινες διαρκοῦν ὀλόκληρον τὴν ἡμέραν, ἀφ' οὗ βραδυάσῃ ἀνάβεται μεγάλη φωτιά εἰς τὴν πλατείαν τοῦ χωρίου καὶ μερικοὶ ἐκ τῶν πιστῶν, ἐν ἐκστάσει, φέροντες τὰς ἁγίας εἰκόνας, χορεύουν μὲ γυμνὰ πόδια ἐπὶ τῆς πυρᾶς.

Οἱ ἀναστενάριοι, ὅπως καλοῦνται, ἀποτελοῦν μικρὸν ὄμιλον μεμνημένων. Ἐχουν τὸ παρεκκλήσιόν των, ὅπου εἶναι κατατεθειμέναι αἱ εἰκόνας, καὶ τὸ ἀγροτικὸν τύμπανον μὲ τὴν ποιμενικήν φλογέραν πού κανονίζουν τὸν χορὸν τῆς φωτιᾶς. Ἐχουν ἀρχηγόν, τὴν γρηά «μπάμπου Νούνα» ἀγνώστου ἡλικίας, ἡ ὁποία ἀπὸ τότε πού ἦτο μικρὸ κορίτσι ἕως τὰ τελευταῖα χρόνια ἐξετέλεσε τὸν τελετουργικὸν χορὸν. Ἀλλὰ οἱ καιροὶ ἡλλάξαν. Τὸν περασμένο χρόνον καὶ τὸν πρόσφατον οἱ ἀναστενάριοι δὲν ἐχόρευσαν.

Ἐξετάζομεν τὴν μπάμπου Νούνα. Ἡ γρηά θρηνηδεῖ. «Δὲν ὑπάρχουν παρὰ με-

ρικές γυναῖκες τώρα. Καὶ ποῶς ξεύρει ἂν θὰ χορεύσουν. Θὰ χορεύσουν ἂν ὁ Θεὸς τὸ θέλῃ. Ἡ πίστις χάνεται, βλέπεις. Δὲν εἶναι ὅπως ἄλλοτε. Δὲν ἀπεμείναμεν παρὰ αἱ γρηές. Αἱ νέαι δὲν θέλουν νὰ χορεύσουν. Ἐνός ἄνδρος ἀπηγγέρευσε εἰς τὴν γυναῖκα του νὰ χορεύῃ ἰσχυρίζετο ὅτι αὐτὴ τὴν ἐμποδίζει νὰ κάμνῃ παιδιὰ... Ἄ! πού εἶναι οἱ καιροί, πού ἡ ἐορτὴ βαστοῦσε ὀλόκληρη ἑβδομάδα. Τότε ὑπῆρχον πολλοὶ ἀναστενάριοι.»

— Πὰς μπάμπου Νούνα, ὅταν χορεύετε στὴν φωτιά δὲν αἰσθανόσθε τίποτε;

— Φυσικὰ δὲν αἰσθανόμεθα τίποτε. Ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος καὶ ἡ ἁγία Ἑλένη δὲν θὰ ἀφίσουν νὰ καοῦμε! Περιπατοῦν μπροστὰ μας καὶ ρίχνουν νερὸ στὰ καρδουνα καὶ δὲν αἰσθανόμεθα τίποτε...

Ὁ ἥλιος ἦτο ὑψηλὰ στὸν οὐρανόν, ὅταν ἡ μπάμπου Νούνα, συνοδευομένη ἀπὸ τοὺς συγγενικοὺς τῆς, εἰσῆλθε εἰς τὸ παρεκκλήσιον. Ἀπέναντι τῶν εἰκόνων οἱ ἀναστενάριοι σταυροκοποῦνται καὶ γονατίζουν ἐπ' ἀναισθημένως.

Ἡ νύκτα κατήλθε τώρα: Ὁ σωρὸς τῶν ξύλων πού καίει στὴν πλατεῖα ἀναδίδει μεγάλη φλόγα. Ἐνας γέρος πλησιάζει. Μ' ἓνα κλαδί ἀπλώνει τὴν ἀνθρακίαν. Ἀμέσως ἡ ὄρεϊα μελωδία τῶν ἀναστεναρίων ἀκούεται καὶ μὲ ταχεὰ βήματα ἡ μικρὰ πομπὴ εἰσέρχεται εἰς τὸν κύκλον τῶν χωρικῶν. Τρεῖς φορές κάμνει τὸν κύκλον τῆς φωτιᾶς.

Μία γρηά ἀποχωρίζεται. Μαυροφοροῦσα, μὲ τὸ μαῦρον τσεμπέρι, τῶν ὑπᾶνδρων γυναικῶν, χωρὶς ὑπόδησιν, κάμνει τὸν σταυρὸν τῆς πρὸ τῶν εἰκόνων, τὰς φιλεῖ διαδοχικῶς, λαμβάνει μίαν τὴν φέρει ἐμπρὸς εἰς τὸ πρόσωπόν της, ὡς διὰ νὰ τὴν θαυμάσῃ, τὰ μάτια καθηλωμένα. τὸ σκληρόν πρόσωπόν της λαμβάνει αὐστηρὰν ἑκφράσιν ἀρχίζει μὲ μικρὰ βήματα κανονικὰ βιαστικά, μὲ τὸν ρυθμὸν τῆς μουσικῆς νὰ κάμνῃ τὸν γύρον τῆς φωτιᾶς. Τὸν κάμνει μίαν φοράν, τὸν κάμνει δύο φορές εἰς τὸν τρίτον εἰσέρχεται εἰς τὴν φωτιάν καὶ ποδοπατεῖ αὐτήν. Φρικίαις καταλαμβάνει τὸ πλῆθος. Ἡ γυναῖκα ἐγκατέλειψε τὴν ἀνθρακίαν ἐπ' ἀνέρχεται, ἐξέρχεται πάλιν καὶ ἐκ νέου ἐπιστρέφει. Κατόπιν, ἓνας ἄνδρας ὁρμᾷ πρὸς τὴν φω-

τιάν και δύο φορές, επί πολύ, ανακινεί τὰ κάρβουνα με τὰ γυμνά του πόδια.

Ἐτελείωσεν. Ἡ ἔκστασις παρήλθεν. Ὁ σεβασμὸς ἐδείχθη διὰ τὸν ἄγιον Κωνσταντῖνον. Ἀύριον θὰ εἶναι ἡ σειρά τῆς ἀγίας Ἑλένης. Οἱ χωρικοὶ πιάνονται ἀπὸ τὰ χέρια τῶν καὶ ἀρχίζουν γύρω ἀπὸ τὴ φωτιὰ ἓνα δαιμονισμένο χορόν.

Ἐν τῇ μεταξὺ, καθ' ὃν χρόνον ἡ ὑψηλὴ φλόγα ρίπτει φῶς καὶ σπῖθες εἰς τὴν πλατεῖα καὶ ἡ λαϊκὴ χαρά, ποῦ ἡτο συκρατημένη ἕως τότε, ἐκσπᾷ θορυβῶδως. οἱ ἀναστενάριοι ἀπεχώρησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν. Ἡρεμοί, ὡς μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν φυσικοῦ καὶ καθημερινοῦ καθήκοντος, συγκεντρώνονται εἰς ἀδελφικὸν δειπνόν. Ἐπάνω εἰς τὸ πατημένο χῶμα, ἀπλὸ χαλὶ ἐρρίφθηκε σ' αὐτὸ ἐπάνω ἓνα χονδρὸν τραπέζομάνδηλο. Τὰ φαγητὰ στρώνονται: ψωμιὰ στρογγυλά καὶ δοχεῖα με γασούρτι. Οἱ ἀναστενάριοι εἶναι σοβαροὶ ἀλλ' εὐτυχεῖς. Ἀδιακρίτως κυττάζομεν τὰ πόδια τῆς γυναίκας, μικρὰ, λεπτὰ πόδια με ἀπαλὸ δέριμα, πόδια ποῦ δὲν φαίνονται συνειθισμένα νὰ περιπατοῦν γυμνά.... Δὲν διακρίνεται κανένα ἔγκυμα....

Πόθεν προέρχεται ἡ λατρεία; Ἐκεῖνο ποῦ εἶναι βέβαιον, εἶναι ὅτι ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων, τελεῖται ἐν τῇ περιοχῇ.

Ἡ γῆ αὐτὴ εἶναι πλουσία εἰς θρησκευτικὸν παρελθόν. Μέσα εἰς τὰ πυκνὰ δάση, ἐν μέσῳ τῆς μυστικῆς φύσεως, ἀγαπᾷ κανεὶς νὰ σκέπτεται ὅτι θεῖα μυστήρια ἐξετυλίχθησαν. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ μέρη, ἡ λατρεία τοῦ Διονύσου διεδόθη εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα. Ἡ χώρα αὐτὴ ἐγνώρισεν ὅλας τὰς θρησκευτικὰς ἀνησυχίας. Διάσημοι αἰρέσεις ἐγεννήθησαν καὶ ἀνεπτύχθησαν.

Τὸ δόγμα τῶν ἀναστεναρίων συνεχίζει πίστιν παναρχαίαν: πίστιν εἰς τὰ ἀποτελέσματα τῆς θρησκευτικῆς ἐκστάσεως, καθ' ἣν ἡ ψυχὴ ἐλευθεροῦται καὶ καθαρίζεται, ἐξαγοράζει τὰ διαπραχθέντα ἁμαρτήματα, τοῦ ἰδίου καὶ τῶν ἄλλων. Καὶ ἡ ἔκστασις αὕτη ἐτοιμαζομένη με προσευχὰς καὶ δοκιμασίας ἐπὶ ἔτη, φθάνει ἡμέραν τινα εἰς παροξυσμόν. Ὁ μύστης ἐφθασεν εἰς μίαν τῶν μεγάλων θεῶν στιγμῶν, ὅπου ταυτίζεται με τὸν ἄγιον. Τότε εἶναι ἡ ὑψίστη βαθμὶς. Τὸ πῦρ τοῦ φαίνεται ὡς ἀνάγκη ἀπαραίτητος.

Ῥθεῖται πρὸς αὐτὸ ἀπὸ δύναμιν ἐσωτερικὴν καὶ μυστικὴν. Χωρὶς τὴν δοκιμασίαν τῆς φωτιᾶς δὲν θὰ ἐπετυγχάνετο οὔτε ἡ ἐλάτφυνσις τῶν στενοχωριῶν, οὔτε ἡ ἐξαγορὰ τῆς ἁμαρτίας οὔτε ἡ εὐλογία τοῦ χωρίου.

Ἵπάρχει ὕλη διὰ μελέτας.

Ὅταν κυττάζομεν αὐτὰς τὰς ἀπλὰς γυναίκας ποῦ δὲν ξεχωρίζουν ἀπὸ τὰς ἄλλας χωρικὰς γυναίκας, τὰς γυναίκας αὐτὰς με τὸ σοβαρὸν παράστημα, με τὸ στερεὸν σῶμα ἀγροτικῶν, ὅταν βλέπομεν τὴν εὐκολίαν, τὴν φυσικότητα με τὴν ὁποῖαν εἰσέρχονται εἰς τὸν ἐνθουσιασμόν καὶ κατόπιν ἐξέρχονται ἐκ τῆς ἐκστάσεως, δυσκόλως δυνάμεθα νὰ εὐρωμεν ἐξηγήσιν αὐτῆς τῆς «ἐπεικειᾶς τοῦ πυρός πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα». Ὅτι εἶναι βέβαιον εἶναι ὅτι οἱ ἀνθρώποι οὗτοι εἶναι εὐκρινεῖς ἀπολύτως καὶ κανένα κόλπο δὲν λαμβάνει χώραν. Εἶναι ἡ πίστις ἡ εὐκρινὴς πίστις, ἡ ἀπλοϊκὴ πίστις, ἡ πίστις ποῦ μετακινεῖ ὅλην, ποῦ τοὺς ὀθεῖ πρὸς τὰς ἐπικινδύνους αὐτὰς ἐπιχειρήσεις.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ ἐνδιαφέρον, δι' αὐτὰ τὰ περίεργα ἔθιμα, εἶναι τοσοῦτον μεγαλειότερον, καθόσον τείνουν νὰ ἐξαφανισθοῦν. Εἶναι κρῖμα ὅπως θὰ ἔλεγε κάποιος γνωστὸς γάλλος συγγραφεὺς θὰ εἴμεθα χάρις εἰς αὐτὰς τὰς παλαιὰς παραδόσεις ἐν ἐπαφῇ με «τὰς ἀγωνίας καὶ ἐλπίδας τοῦ μεσαιῶνος». Σπανία συγκινήσεις, τῆς ὁποίας εἰς αὐτοὺς τοὺς τυποποιημένους, ὁλονὲν περισσότερον, χρόνους, θὰ αἰσθανώμεθα ὅλην τὴν ἀξίαν.

Μετάφρασις τοῦ κ. Σπύρου Μ. Σταμούλη

ΘΑΝΑΤΟΙ

Ἀπεθίωσαν εἰς Νέαν Μηχανιώναν ὁ ἐξ Ἀθηνῶν καταγόμενος Ἀριστοτέλης Γιαννάκης Βαχάρη καὶ εἰς ἡλικίαν 96 ἐτῶν ἡ Μορφιά Παπουγεωργή.

Ἐπίσης εἰς Θεσσαλονίκην ἀπεθίωσαν ὁ ἐξ Ἀθηνῶν καταγόμενος Κωνσταντῖνος Ζαφειρίου Γιαννακοπούλου, εἰς ἡλικίαν 34 ἐτῶν.

ΚΑΠΕΛΛΑ «ΑΡΜΕΝ»

ΤΣΙΜΙΣΚΗ 57—ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Καθ' ἑκάστην ἐβδομάδα νέαι παραλαβαὶ βιεννέζικων μοντέλων καὶ κροκὶ ὡς καὶ ἀθηναϊκῶν